

Η ποιμαντική εξατομίκευση

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ανέστης Γ. Κεσελόπουλος

Η κοινή ανθρώπινη φύση αποτελεί έναν άξονα στη θεώρηση του ανθρώπου, όμως με κανένα τρόπο δεν σημαίνει οδοστρωτήρα που ισοπεδώνει το ανθρώπινο πρόσωπο. Ο άνθρωπος δεν θεωρείται ως άτομο, απλός αριθμός ή απρόσωπο τμήμα ενός συνόλου. Η Εκκλησία είναι **κοινωνία προσώπων** και όχι απρόσωπη μάζα θρησκευομένων ατόμων. Ο άνθρωπος ακόμα και στην κατάσταση της πτώσης, όσο και αν ζει ατομοκεντρικά, δεν χάνει ολότελα τον προσωπικό χαρακτήρα της υποστάσεως του, αφού είναι εικόνα του προσωπικού Τριαδικού Θεού. Είναι εξαιρετικά χαρακτηριστικός και αρκούντως πειστικός ο ύμνος εκείνος της εξόδιας ακολουθίας που υπογραμμίζει: «**Εικών ειμί της αρρήτου δόξης σου, εί και στίγματα φέρω πταισμάτων**».

Αφού λοιπόν ο άνθρωπος είναι πρόσωπο, πρέπει και η ποιμαντική αντιμετώπιση του να είναι **προσωπική**. Δεν επιτρέπεται στον ποιμένα να κατευθύνει και να οδηγεί τους ανθρώπους αγνοώντας τις ιδιαίτερες συνθήκες ανατροφής, τις καταβολές, τις κληρονομικότητες και ότι άλλο συνιστά την προσωπικότητα του καθενός. Ο Μέγας Βασίλειος για να βεβαιώσει του λόγου το ασφαλές φέρνει δύο παραδείγματα.

Το πρώτο αναφέρεται σε δύο πόρνες. Το κρινόμενο στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να είναι το αμάρτημα της πορνείας-ίδιο άλλωστε και στις δύο περιπτώσεις- αλλά **οι συνθήκες κάτω από τις οποίες οδηγήθηκαν στην κατάσταση αυτή.** Η μία πωλείται από κάποιον προαγωγό και κάνει την εργασία αυτή χωρίς τη θέληση της προσφέροντας αναγκαστικά το σώμα στον πονηρό αφέντη της, ενώ η άλλη εκούσια και για τη δική της ηδονή επιδίδεται στην αμαρτία.

Στο δεύτερο παράδειγμα παρουσιάζει δύο νέους, που βρίσκονται επίσης στην αμαρτία και την ασωτεία. Ο ένας γεννήθηκε από άδικους γονείς και ανατράφηκε σε δύσκολο οικογενειακό περιβάλλον όντας υποχρεωμένος να τρέφεται με ακούσματα πονηρά και να βλέπει πράξεις παράνομες. Αντίθετα ο άλλος είχε πολλές ευκαιρίες για να βαδίσει το δρόμο της ζωής· σεμνούς γονείς που δεν παρέλειπαν να τον νουθετούν, δασκάλους με ακρίβεια λόγου και παραδείγματος, ευκαιρία ακρόασης του λόγου του Θεού και όλες τις άλλες δυνατότητες, δια των οποίων παιδαγωγείται ο άνθρωπος. Όμως τελικά κι αυτός παρασύρθηκε στην αμαρτία. Δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί ποιμαντικά-από ένα πνευματικό-με το ίδιο τρόπο. «Πως ουχί βαρυτέρας δικαίως ο τοιούτος της τιμωρίας αξιωθήσεται;» ρωτά δικαιολογημένα ο Μέγας Βασίλειος. Στοιχημένος και εναρμονισμένος με την ευαγγελικότατη παραβολή των ταλάντων εισηγείται στους ποιμένες διαφορετική αντιμετώπιση για την κάθε περίπτωση. «Άλλως ουν τα ακούσια τυγχάνει συγνώμης και άλλως τα εκ μοχθηράς προαιρέσεως κατακρίνεται».

Η ίδια αρχή υπογραμμίζεται και από τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο στον Απολογητικό λόγο του *περί της εις Πόντον φυγής*. Είναι εξαιρετικά δύσκολο, τονίζει, να μιλάει κανείς στο πλήθος, που ανάμεσα στα άλλα παρουσιάζει ποικιλία στην ηλικία και την ανατροφή. Το παρουσιάζει με **πολύχορδο όργανο**, που χρειάζεται διαφορετικές κρούσεις. Κατά ανάλογο τρόπο και ο ποιμένας εξατομικεύοντας το ποιμαντικό έργο πρέπει να προσφέρει τον **κατάλληλο λόγο** με τον **κατάλληλο τρόπο** και στο **κατάλληλο κλίμα πνευματικής ποδηγετήσεως**, για να ωφελήσει αποτελεσματικά αλλά και διακριτικά τον κάθε άνθρωπο.

Όπως και ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος κινείται στο ίδιο πλαίσιο. Στους *περί Ιερωσύνης λόγους* του υποστηρίζει ότι οι ηθικοί όροι και ποιμαντικοί κανόνες δεν πρέπει να εφαρμόζονται γενικά και απρόσωπα, αλλά να συνδέονται με τα **συγκεκριμένα πρόσωπα** και τις **συγκεκριμένες περιπτώσεις**. Έτσι η

αντικειμενικά ίδια ηθική παρεκτροπή, όπως άλλωστε και η ίδια αρετή, αποκτά **διαφορετικό νόημα**, όταν εκδηλώνεται από **διαφορετικά πρόσωπα**. Γι'αυτό , όπως και ο Γρηγόριος ο Θεολόγος τονίζει, ο ποιμένας έχει ανάγκη «πολλής μεν και παντελούς της πίστεως, μείζονος της παρά Θεού συνεργίας, ουκ ολίγης δε της...αντιτεχνήσεως», για να βρει το **κατάλληλο φάρμακο** για την κάθε ψυχή. Ιδιαίτερη ακόμη ευαισθησία απαιτεί το ποιμαντικό έργο στους νέους, οι οποίοι σε άλλες περιπτώσεις χρειάζονται κέντρισμα που θα τους παρακινεί και άλλοτε χαλινάρι για να τους συγκρατεί. Στη θεραπεία των ψυχών **δεν ισχύουν αντικειμενικά κριτήρια**, όπως συμβαίνει με την αρετή και την κακία, όπου η πρώτη είναι ωφέλιμη για όλους και η δεύτερη βλαβερή. **Στη θεραπεία των ψυχών δεν είναι το ίδιο μέτρο πάντοτε υγιεινό ούτε πάντοτε βλαβερό. Κάτι που ίσως είναι χρήσιμο και καλό για μερικούς, μπορεί να βλάψει άλλους, γιατί τα πρόσωπα είναι διαφορετικά και οι χαρακτήρες αυτών που ποιμαίνονται παρουσιάζουν ποικιλία.** Για να πετύχει ο ποιμένας στο δύσκολο έργο του, εκτός από τη βαθιά πίστη και την κλήση από τον Θεό, πρέπει να έχει αρκετή πολυμέρεια, για να μπορεί να έρχεται σε προσωπική επαφή με τους ανθρώπους, με τα ποικίλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κάθε φορά. Γι'αυτό πρέπει να είναι και ο ίδιος «**ποικίλος**» στις **σχέσεις του**, ανάλογα με το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, και να έχει την κατάλληλη και χρήσιμη γι'αυτό διδασκαλία. Παράλληλα όμως πρέπει να χαρακτηρίζει τον ποιμένα και η απλότητα απέναντι στο ορθό».

«Προτάσεις ποιμαντικής Θεολογίας»

Ανέστης Γ.Κεσελόπουλος, Εκδόσεις Π.Πουρναρά

Πηγή: monopatia-pou-diastavronontai.blogspot.gr